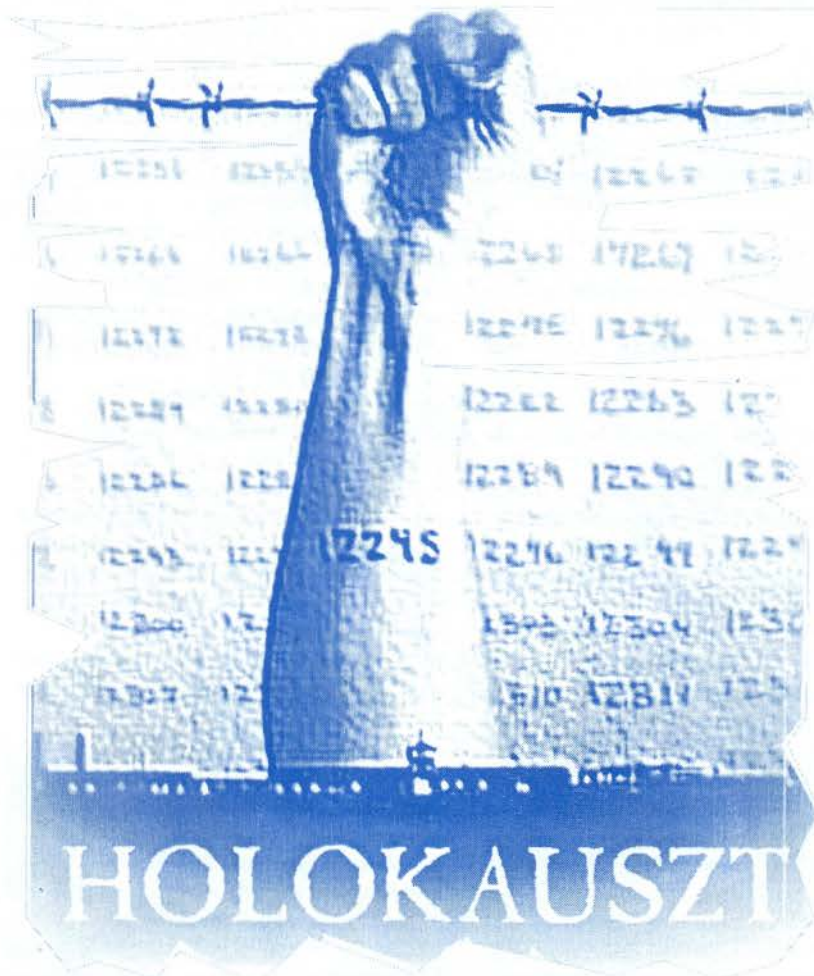

PIÁRFUTÁR

A Dugonics András Piarista Gimnázium Lapja

2004. április-május II. évfolyam 4.-5. szám

*Legyen világosság – mondta – és lőn világosság.
És amikor azt mondta, hogy sötétség, megteremtette Auschwitzot.*

Jakov Barzilai Sátáni cselekedet

Ezerkilencszáznegyvenháromban
így szólt az Isten:

„Unatkozom”,
és az angyalok
egyetlen intésére
lába elé tolták Jákób létráját.

Ő pedig szakállt,
pajeszt növesztett
és egy zsidó bőrébe bújva
alászállt a mennyekből.

A varsói Umschlagplatz-on
egy sárga csillagot
tűzött a mellére,
hogy mindenki tudja,
hová tartozik.
Aztán marhavagonba terelték,
hiába kiáltotta:
„Én vagyok az Isten!”
és mindörökre nyoma veszett.

Fordította: Vágó Zsuzsanna

Hol van az Isten?

Amikor az egyik nap visszatértünk munkánkból, gyülekezőhelyünkön három akasztófát láttunk.

– Sorakozó! – hangzott a vezényszó.

Köröskörül az SS fegyőrök fenyegető géppisztolyaikkal, – a mindennapi szokásos ceremónia. Ekkor három megbilincselte halálraítélt pillantottunk meg. Köztük volt a kis „Pipel” is, a „szomorú-szemű angyal”...

A három elítélt az akasztófa alá állt.

Egyszerre három nyakba vetettek hurkot a pribékek.

– Éljen a szabadság! – kiáltotta a két felnőtt elítélt. A gyermek hallgatott.

– Hol van az Isten, hol van? – kérdezte valaki mögöttem.

A táborparancsnok jelzésére végrehajtották az ítéletet.

A tábor teljes némaságba burkolódzott. A Nap leereszkedett a látóhatár mögé.

– Le a sapkákkal! – üvöltötte a táborparancsnok. Rekedten szólt a hangja. Sírtunk.

– Fel a sapkákkal!

Aztán elkezdődött az elvonulás. A két felnőtt már nem élt. Megdagadt nyelvük kékesen lógott ki szájukból. De a harmadik kötél mozdulatlanul lógott: a könnyű testű fiúcska még élt... Több mint fél óra hosszat lógott még az akasztófán. Szemünk láttára zajlott le szörnyű haláltusája. Az arcába kellett néznünk. Élt még, amikor elhaladtam előtte. Mögöttem újra elhangzott az előbbi kérdés:

– Hol van az Isten?

Magamban pedig a következő választ hallottam: „Hol van? Ott, – ott lóg az akasztófán...”

Részlet Elie Wiesel: Az éjszaka c. művéből

A SzePiPress jelenté

Az Országos Középiskolai Tanulmányi Versenyen szépen szerepeltek diákjaink: olasz nyelv (I. kategória) *Király Bálint* 12. b 8.; német nyelv (I. kategória) *Király Gellért* 12. b 8.; biológia (I. kategória) *Gyöngyösi Benedek* 12. b 11.; történelem *Papadhopulli Dániel* 12. b 25.; fizika (II. kategória) *Vermes Péter* 12. b 18. helyezést ért el. Gratulálunk a kiváló teljesítményekhez!

***

Lezárult iskolánkban a következő tanévre vonatkozó felvételi. A 2004/2005. tanév szeptemberétől 64 diák (34 a 7. osztályban, 30 pedig a 9.-ben) kezdi meg tanulmányait nálunk.

***

Az iskolai szavalóverseny eredménye:

7-9. évfolyamok: 1. *Köröndi Máté* 9. b, 2. *Pataki Máté* 7. a, 3. *Rácz Balázs* 7. a.
10-12. évfolyamokon: 1. *Dohar Gergely* 10. b, 2. *Kun Áron* 10. b, 3. *Várkonyi Tibor* 10. b. Gratulálunk a sikerhez!

***

Dugonics András Piarista Gimnáziumban a 2003/2004. tanév végén 55 végzős diák jelentkezett az érettségi vizsgára. Közülük 21-en rendelkeznek államilag elismert középfokú ill. felsőfokú nyelvvizsgabizonyítvánnyal.

***

Piarista Diákszövetség Szegedi Tagozata minden hónap első hétfőjén 17 órakor tartja összejöveteleit a Dugonics András Piarista Gimnázium tanácstermében.

Aranyos dalárdánk

Mint minden évben tavasz tájékán, idén is fehérbúzos lányok és öltönyös-nyakkendő fiúk zsongó hada töltötte meg iskolánkat, mely immár harmadik éve ad helyet a kóruséneklés szép ünnepének, és a középiskolás énekkarok megmérettetésének.

A sokáig hatalmas népszerűségnek örvendő fesztivált Kodály Zoltán indította 1925-ben. A nyolcvanas évektől azonban sajnos egyre inkább érdektelenség és fokozatos hanyatlás tapasztalható. Az ének-zene tantárgy óraszámának látványos csökkentése, ebből adódóan a Kodály-módszer fokozatos háttérbe szorítása a tantárgy oktatásában, a diákoknál tapasztalható értékelődés egyre több iskolában lehetetlenítette el az énekkari munkát.

Jól bizonyítja ezt az a tény, hogy városunk huszonkét középfokú tanintézményéből az idén mindössze hat(!) gimnázium képviseltette magát! (Radnóti, Széchenyi, Csonka, Karolina, Piarista és a Konzervatórium) Olyan nagy múltú és menő középiskolákban, mint például a Deák, vagy a Ságvári, egyáltalán nincs énekkar.

Énekkarunknak az idén különösen nagy feladatot jelentett a helytállás. Egyrészt – bár nagyon lelkes, de mégiscsak – 80%-ban kezdőkből áll a kórus, másrészt olyan profi énekkarokkal kellett összemérni tudásunkat, mint a Konzervatórium és a Tömörkény Gimnázium zenei tagozatának Európa szerte ismert leánykarai! Ennek ellenére sikerült az idén is eddigi arany minősítésünket megvédenünk. Köszönet érte mindenkinek, aki a kemény munkának és a sikernek részese volt! Bár az iskolánkban kialakult gyakorlat szerint, akinek arra alkalmas a hangja, annak kötelező az énekkari mun-

ka, mégis remélem, hogy valamennyi résztvevőnek örömet is okozott, hogy ilyen jelentős seregszemlén énekelhetett.

A szakmai zsűri most is kiemelte az énekkar színvonalához alkalmazkodó, de mégis igényes műsorválasztást, a színes, karakteres éneklést (melynek tisztaságán itt-ott azért van még némi csiszolnivaló) és azt, a régióban egyedülálló hangzást, amelyet a még mutálás előtti fiúk és a már férfi hangú nagyfiúk fiú-vegyeskara nyújtott.

Természetesen egy énekkar teljesítménye elsősorban mindig az éppen adott hanganyagtól és a kórustagok zenei képzettségétől függ. Iskolánk történetében ebből a szempontból eddig három kiemelkedő időszak volt: A Sárközi és Angyal tanár urak osztályában 1996-ban végzetek, kik közül többen a zenét választották élethivatásul (Domonkos Csaba, Bodacz Balázs, Cser Krisztián, Hegyközi Tamás, Kovács Mihály). Majd Szegheő tanár úr 1999-ben végzett osztálya, ahol legalább a fél osztály szép hangú és zeneileg is képzett volt. Végül a tavaly végzett két évfolyam Tóth Ákos és Lajos István tanár urak osztályai, kikkel már nehéz és zeneileg igényes műveket is meg tudtunk szólaltatni.

Reménykedünk és bízunk benne, hogy énekkarunk arany minősítését most megvédő kezdő, de lelkes csapat rövidesen új, kiemelkedő időszakát fogja írni énekkarunk történetének, ezzel tovább öregbítve iskolánk jó zenei hírnevét!

Mostani végzős énekkarosainknak – *Király Gellértnek, Szécsényi Attilának és Valaczka Jánosnak* – köszönjük eredményes, példamutató és hűséges énekkari munkáját!

Lajos István

Építkezési fejlemények

Még nincsenek ugyan látványos jelei a kollégium bővítésének (magyarán még nem tett senki semmi tényleges munkát), de a mélyben már komoly előkészületek folynak. Az építési engedélyt a napokban reméljük megkapni a városi építési hatóságtól, így már elvi akadály nem lesz nagy álmunk megvalósulásának. Jelenleg a kivitelezők kiválasztása folyik, több generálkivitelező cég is tesz ajánlatot május közepéig és reményeink szerint legkésőbb május végén megkezdődhet a tényleges munka.

Természetesen a finanszírozás is legalább olyan fontos kérdés, mint a jó kivitelező. A rendtartomány gazdasági bizottsága támogatásra alkalmasnak találta a tervünket, így ha meglesz a konkrét ár, akkor a rendtartomány tanácsa remélhetőleg jóváhagyja a jelenleg adományokból rendelkezésünkre álló (21 millió forint) és a tényleges bekerülési összeg közötti különbség finanszírozását. Ezt az összeget minden bizonnyal kölcsönként fogjuk megkapni, így a következő években arra fogunk gyűjteni, hogy megfizessük a kollégium árát.

Tehát terveink egyre inkább megvalósulni látszanak, és szeptembertől már a kibővített kollégiumban kezdetük el a munkát. Így lehetővé válik az iskola délutáni jobb hasznosítása, mivel nem kell a kollégisták tanulása miatt az egész épületben csendet tartani.

A kollégiumbővítéssel párhuzamosan a kollégium keleti oldalához kapcsolódóan egy kis terasz is nemsokára elkészül, ezzel is bővítve a kollégium életterét.

Szilvássy László Sch. P. igazgató

A szívünk nem felejt

Most itt vagyunk, de elmegyünk, a szívünk nem felejt, ám úgy látszik mi igen, hiszen itt ülünk, próbálunk visszaemlékezni, de a tömérdek emlékből alig jut valami eszünkbe. Csak néhány emlékmorzsát tudunk összeszedni: a Maros-utcai barakk, az első hittanóra, amikor egy nagy darab bácsi ült be a tanári székbe, és kb. ugyanolyan bizonytalannak tűnt, mint mi (ma már ő az iskola igazgatója). Osztálykirándulások, nyári túság, foci- és kosár-kupák...

Ballag már a vén diák...

Bizony ballagunk, bár sokszor futni, menekülni szerettünk volna, most lábaink mégis megmakacsolják magukat, legszívesebben gyökeret vernének az Alma Mater földjébe. És ez nemcsak a fáradtság jele. Bár valóban vén diákok vagyunk: hat, illetve négy hosszú esztendőt húztunk le itt, mely nem volt éppen mindig leányálom. Most utólag úgy látszik, mégis megszépülnek ezek az évek. Sok mindent megtanultunk, és reméljük készen állunk a nagybetűs életre.

Isten veletek, cimborák...

Diaktársaink, sorstársaink! Kitartás! Látjátok, mi is végigcsináltuk, szóval abszolút nem lehetetlen a dolog. Sőt, úgy tűnik, meg is úsztuk nagyobb károsodás nélkül. Biztos, most hozzánk hasonlóan még ti is folyton hóbörögtök, viaskodtok a tanárokkal, és ez így is van rendjén. De higgyétek el, végül majd ti is be fogjátok látni, hogy igenis volt értelme ennek az egésznek! Tartsatok össze, vigyázzatok egymásra!

Fel búcsúszóra, cimborák!...

Bizony, elég különbözőek voltunk, más-más dolgok érdekelték minket, máshogy gondolkodtunk, de nagy nehezen aztán mégis sikerült megtalálnunk egymással a közös hangot (bár ez valószínű nem a ballagási énekekben fog megmutatkozni). És pont most, mikorra már megszerettük egymást, búcsúznunk kell, de reméljük nem örökre és útjaink gyakran keresztezni fogják még egymást.

Tovább, tovább, tovább...

Indulnunk kell és bár nehéz a búcsúzás, csüggedni nem szabad. Hiszen a szép emlékeket (mivel elvéve ilyenek is akadnak) örökre a szívünkbe zártuk, ezeket már senki nem veheti el tőlünk. Most tehát büszkén, emelt fővel kell a jövőbe tekintenünk. A jövőbe, mely az eddigiekkel ellentétben bizonytalan és kiszámíthatatlan, mégis bátran bele kell vágnunk!

Köszönünk mindent, a jó dolgokat, mert ezek örök élmények maradnak, és a kevésbé jókat is, melyek megerősítettek minket. Köszönjük ezt a hat, vagy négy évet! Az biztos, hogy a szívünk nem felejt. És az is biztos, hogy ilyen könnyen nem lehet tőlünk megszabadulni, ne kezdjen tehát örülni senki, mert garantáltan fognak még találkozni. Hiszen csak annyi változik, hogy a „vén diákból” öregdiák lesz, aki ugyanúgy tanítvány, osztálytárs és diaktárs marad.

Borbás Péter 12. a

Mi véleménye Mel Gibson Passió c. filmjéről?

BENE ANDREA tanárnő

A film számomra méltó módon ábrázolja Jézus szenvedéseit. A hitelességével kapcsolatban pedig nincs halandó, akivel értelme lenne vitát kezdeményeznem.

Úgy érzem, hogy nekem, aki elsősorban anya vagyok, az érzések s a reakciók igazán szívbemarkolóak és kifejezők voltak. Természetesnek tartom, hogy az emberek nagy részéből értetlenséget vált ki a film igen naturalis képi megfogalmazása, hiszen az életben nem találkoztak ilyen közvetlenül hasonló borzalommal.

De nem szabadna elfelejtenünk, hogy azért mert nem éltünk át ilyen szenvedéseket, attól még léteznek. S jó lenne, ha néha arra is gondolnánk, hogy micsoda nagy szerencse, hogy nekünk csak nézünk kell, nem pedig elszendvednünk. Minden elismerésem és tiszteletem Mel Gibson-é, aki bátorságból mindannyiunknak emlékezetes leckét adott. A kérdés csak az, vajon tanulunk-e belőle?

És egy kis idézet a „szerepről” s Jézusról: *A szerep mindig teljes magányt, kietlen egyedüllétet, könnyörtelen, csaknem embertelen magatartást követel. Minden ember, aki vállalja az emberek ügyét, kénytelen vállalni ezt a magányt és embertelenséget is. Aki ezt nem vállalja; kökler, még akkor is, ha megfeszítik. (Márai)*

Összeállította: Göré Dániel 10. a

VALACZKA JÁNOS (12. o)

Szerintem az eddig hozzánk eljutott információk és benyomások alapján igazából nem gondoltunk bele, hogy valójában mit is jelentett az, hogy Krisztust megostorozták és keresztre feszítették.

Azt gondolom, hogy a film pontosan azt akarja megmutatni nekünk, hogy mekkora szenvedéssel járt az ostromlás és a keresztfeszítés is. Pétert is talán másképpen ítéljük meg, ha látjuk, hogy Jézus elítélésekor a tömegben szabályos verekedés tör ki. Egy ilyen helyzetben talán mi sem meménk vállalni azt, hogy mi ismerjük azt az embert, aki a kör közepén áll; hogy mi barátai vagyunk annak az elítéltnak, akit mindenki szembeköp és arcul üt. Nagyon jól mutatja a film, amikor Jézus keresztfeszítésekor párhuzamos vágással egyben az utolsó vacsora eseményei is zajlanak, és amikor valóságá válik, amit Jézus mond: *„Ez az én testem, mely értetek adatik”*. Jézus valóban feláldozta értünk testét és vérének nem kis szenvedés árán. Elgondolkodtató, hogy ehhez a szenvedéshez, minden egyes ostromcsapáshoz, minden kalapácsütéshez mi is hozzájárulunk saját vétkeinkkel. Őt mi is keresztre feszítjük, amikor elfordulunk tőle, mi is szembeköpjük, amikor hiányzik belőlünk a szeretet.

KOPASZ ISTVÁN plébános

Nagyon tetszett a film első jelenete: Jézus vívódása a döntés előtt, a kísértés közepette (*„Erre nem képes senki. Soha!”*), majd határozott döntése. Eszembe juttatta a Zsidó levél szemrehányását: *„A bűn ellen vívott harcokban*

még nem álltak ellen véretek ontásáig” (12,4). Ez a részlet azóta már néhányszor segített nekem is igent mondani a jóra. Tetszett Péter és Júdás megformálása, és annak a lelki útnak bemutatása, amely őket oda vezette, ahova jutottak a történet végére. Mesteri Cirenei Simon ábrázolása. Kevésbé tetszett a Máriát alakító színész nő teljesítménye: arckifejezései, mozgása nem volt mindig meggyőző. Jó volt, hogy hallottam előre a film vérességéről, így nem lepett meg a kínzás brutalitása. Ugyanakkor éppen így emelkedik ki éles ellentétként a katonák kegyetlenségével, Pilátus számításával, a főpapok gyűlöletével, Júdás pénzsóvárságával, Péter gyávaságával, bizonytalankodásával szemben Jézus következetes szelidsége és megbocsátása. Szépen mutatja be az alkotás Jézus rendíthetetlen bizalmát az Atyában, eltántoríthatatlanságát az ő útjától, és azt, hogy nem hagyja eluralkodni lelkén a gyűlöletet a gyűlölködés közepette sem. Nem esik kétségbe saját kiszolgáltatottságát, eszköztelenségét látva sem, mert hisz a szeretet mindent legyőző erejében.

Edith Stein levele XI. Pius pápának

Edith Stein

A kutatók előtt 2003. február 15-én nyitották meg a Vatikán Titkos Levéltárának azt a részlegét, amely a Szentszék és Németország 1922 és 1939 közötti (vagyis XI. Pius pápasága alatti) kapcsolatára vonatkozó dokumentumokat tartalmazza. A korábban nem ismert iratok közül kiemelkedik Edith Stein levele, amelyet 1933. április 12-én küldött a pápának. Az írógéppel írt, lepecsételt levelet az akkori beuroni bencés főapát, Raphael Walzer (Edith Stein lelkipolitikája) juttatta el a pápának a Vatikánban tett látogatása alkalmával.

Edith Stein így vall eredeti szándékáról: „Az utóbbi hetekben folyton azon gondolkodtam, hogy

telhetnék-e valamit a zsidókérdésben. Végül megszületett bennem egy terv: minél előbb Rómába utazom, és magánkihallgatáson kérem a Szentatyát egy enciklika kiadására. Ilyen lépést azonban nem akartam önhatalmúan megtenni.” Érdeklődésére Rómából azt a választ kapta, hogy mivel túl sok a jelentkező, magánkihallgatásra szinte semmi esélye sincs. Ezért döntött amellett, hogy levélben fordul a pápához.

1933 volt az az év, amikor Hitler átvette a hatalmat, s már készen állt az első ötven koncentrációs tábor. Márciusban az alkotmányosság áldozatul esett a nemzetiszocialista önkényuralomnak. Megszűnt a sajtó- és szólásszabadság, csakúgy, mint a gyülekezési jog, vagy a levéltitok. Amikor Amerika és Anglia a német áruk bojkottjára szólított fel, a nácik 1933. április elsejétől a zsidó üzletek, áruk, orvosok, ügyvédek és tanárok bojkottjával válaszoltak, amivel megkezdődött a zsidók szervezett üldözése.

Edith Stein profétai módon előre látta a zsidók elleni minden elképzelést felülmúló, vad, abszurd, megmagyarázhatatlan és kegyetlen hadjáratot; s azt is megsejtette, hogy rövid időn belül ugyanez az üldözés vár a katolikusokra is. Arra is figyelmeztet, hogy ha az egyház nem emeli fel szavát a náci népiártás ellen, az később súlyosan rányomja bélyegét az egyház megítélésére, hiszen „vétkesek közt cinkos, aki néma” (Babits). Lelke mélyéig felháborítja, hogy a nácik visszaélnék Krisztus nevével. A tiszta fajiság melletti propaganda ugyanis keresztény terminológiát használt, a párt kívánt magává az egyházzá, az istenhívők valódi új közösségévé („Wesensmitte”) válani.

Levélnék sorsáról s a hozzáfűzött reményéről Edith Stein a következőket írja: „Tudom, hogy a Szentatyá megkapta a levelemet. Kevés idő múlva áldását kaptam a magam és hozzátartozóim részére. Egyéb nem történt. Később azonban gyakran gondoltam arra, vajon ez a levél nem jut-e néha eszébe. A következő években ugyanis lépésről lépésre bekövetkezett mindaz, amit akkor a német katolikusok jövőjéről előre megírtam.”

Edith Stein levele fontos írás, de lényegében semmi új adalékkal nem szolgál XI. Pius pápának és államtitkárnak, Eugenio Pacellinek (a későbbi XII. Pius pápának) egyházi vagy politikai megítéléséhez. Éppen a Szentszék tudta legjobban, mi a náciizmus, és milyen fenyegető veszélyt jelent nemcsak a katolikusok és zsidók, de az egész világ számára. Edith Stein április 12-én írta meg levelét, de nem tudhatta, hogy a Szentszék más személyektől, zsidó szervezetektől, német püspököktől, tábori lelkesektől számos információt kapott a kialakult helyzetről, s hogy Eugenio Pacelli (XI. Pius kérésére) már április 4-én utasította a németországi nunciust, Cesare Orsenigót, hogy figyelmeztesse a nemzetiszocialista kormányt ne üldözze a zsidókat; és kéri a nunciust, hogy tájékozzódjon, milyen úton-módon lehetne eredményt elérni. A pápának pedig mérlegelnie kellett, segít-e azzal, ha felemeli hangját, vagy csak súlyosbítja a helyzetet.

XI. Pius 1937. március 14-én tette közzé *Mit brennender Sorge* kezdetű (nem latinul, hanem németül írt) körlevelét, amely a náciizmus büntetési ellen irányult. Az enciklika a következő szavakkal kezdődik: „Égő aggodalommal és növekvő rémülettel szemléljük az egyház fájdalmas útját és a hitvek nélkülözését.” A továbbiakban elítéli a náciizmus eszmerendszerét: „Aki a fajt, vagy a népet, vagy az államot [...] mindenk fölé, még a vallási értékek fölé is helyezi, és azokat bálványozza, az eltorzítja és felborítja a dolgok Isten által teremtett és akart rendjét.” A körlevél közzétételéle azonban a német katolikusok számára kegyetlen üldöztetés kezdetét jelentette, amely csak a második világháború kitörésekor enyhült.

Edith Steinnek ez volt az utolsó hivatalos levele, amelyet mint a Collegium Marianum Német Tudományos Pedagógiai Intézet docense írt alá, tanári pályáját fel kellett adnia. Még ugyanabban az évben belépett a kölni kármelita kolostorba. 1942. augusztus 9-én Auschwitzban halt vértanúhalált. II. János Pál pápa 1998-ban avatta szentté. Az alábbiakban a teljes levelet közöljük, szöveghű fordításban.

Szentatyá!

A zsidó nép gyermekeként, aki Isten kegyelméből immáron tizenegy év óta a katolikus egyház gyermeke vagyok, bátorkodom a kereszténység atyjának tudomására hozni azt, ami németek millióit aggasztja.

Hetek óta olyan eseményeknek vagyunk szemtanúi Németországban, amelyek teljesen semmibe veszik az igazságosságot és az emberiséget, a felebaráti szeretetről nem is beszélve. A nemzetiszocialista vezetők éveken át szították a zsidók elleni gyűlöletet. Most, hogy a kormányzati hatalmat a kezükbe vették, és követőiket felfegyverezték – akik között bizonyíthatóan bűnözők is találhatók –, a gyűlölet elvetett magvai kikeltek. Mostanáig még megengedte a kormány, hogy törvénytelenések történjenek, de arról, hogy ez milyen mértékű volt, nem lehet képet alkotni, mert a közvéleményt elhallgattatták. Amennyire személyes kapcsolataim révén meg tudom ítélni, egyáltalán nem elszigetelt, kivélt képező esetekről van szó. Külföldi véleménynyilvánítások nyomására a kormány „enyhébb” módszerekre tért át, és kiadta a jelszót: „Egyetlen zsidónak sem görbülni meg még egy hajszála sem!” Bojkottnyilatkozatával azonban, amellyel megfosztja az embereket gazdasági tevékenység kifejtésétől, polgári méltóságuktól és hazájuktól, sokakat kétségbeesésbe kergetett: az utóbbi héten pusztán a személyes ismeretségi körömben öt olyan öngyilkosságról szereztem tudomást, amelyek ezeknek a támadásoknak a következményei. Meggyőződésem, hogy olyan általános jelenségről van szó, amely sok áldozatot fog még követelni. Sajnálhatjuk, hogy szerencsétleneknek nem volt elég belső tartásuk sorsuk elviselésére. A felelősség, ha nagyrészt azokat terheli is, akik erre kényszerítették őket, ám azok szintúgy felelősek, akik szótlannal tükrit mindezt.

Minden, ami történt, és ami ma is nap mint nap történik, egy magát kereszténynek nevező kormány műve. Hetek óta várják és remélik nem csak a zsidók, hanem hűséges katolikusok ezrei Németországban – és gondolom, az egész világon –, hogy Krisztus egyháza felemeli szavát, hogy megakadályozza ezt a visszaélést Krisztus nevével. A fájnak és az államhatalomnak ez az istenítése, amellyel a rádió minden nap tömi az emberek fejét, nem nyilvánvaló eretnesség-e? A zsidó vér elleni megsemmisítő hadjárat nem meggyalázása-e Megváltónk, a Boldogságos Szűz és az apostolok emberi kiváltásának? Nem áll-e mindez szöges éüentétben Urunk és Üdvözítőnk viselkedésével, aki még a keresztben is imádkozott üldözőiért? És nem sötét fölt-e ennek a Szentévének a krónikájában, amelyek a béke és a kiengesztelés évének kellett volna lennie?

Mi mindannyian, akik az egyház hűséges gyermekei vagyunk, és éberan figyeljük a Németországban uralkodó állapotokat, az egyház megítélése szempontjából a legrosszabbtól tartunk, ha a hallgatás még sokáig tart. Meggyőződéssünk szerint ez a hallgatás nem lesz képes arra, hogy a békét a jelenlegi német kormányval tartósan elérje. A katolicizmus elleni harc átmenetileg még csendben és kevésbé brutális formákban folyik, mint a zsidóság elleni, ám nem kevésbé szisztematikusan. Nem telik el hosszú idő, és Németországban a katolikusok nem tölthetnek be többé semmilyen hivatalot, hacsak nem hódolnak be feltétel nélkül az új politikai irányzatnak.

Öszentsége lábaihoz borulva kérem apostoli áldását.

Dr. Edith Stein (sajátkezű aláírás)

a Német Tudományos Pedagógiai Intézet docense
Münster, Collegium Marianum

XII. Pius - a béke nagy szolgája

David Dalin New York-i rabbi javasolta, hogy XII. Pius pápát részesítsék a „Nemzetek Igaza” kitüntetésben. Ez a legmagasabb elismerés, amelyet Izrael állam azoknak a személyeknek adományoz, akik a II. világháborúban rendkívüli segítséget nyújtottak az üldözött zsidóknak.

A rabbi egyik 2001-ben megjelent cikkében megállapítja: XII. Pius – minden ellenkező híreszteléssel és vádaskodással ellentétben – szembeszállt a nácizmussal, és nagyon sokat tett azért, hogy megmentse a zsidókat a holokausztól. Ezzel kapcsolatban utal számos eseményre, dokumentumra, nyilatkozatra, könyvre.

„A nyilvánvaló tények tisztességes és alapos olvasata azt bizonyítja, hogy XII. Pius a nácizmus állandó bírálója volt. Németországi nunciusként már 1935 márciusában nyílt levelet intézett a kölni püspökhöz, amelyben a náciakat 'Lucifer göggyével rendelkező hamis próféták'-nak nevezte. Még ugyanabban az évben erőteljesen támadta a lourdes-i zarándokok hatalmas tömege előtt azokat az ideológiákat, amelyek a 'faji és vérségi babona megszállottjai'”. A *Weekly Standard*-ben megjelent cikk szerint XII. Pius első enciklikája – a *Summi pontificatus*, amelyet 1939-ben adott ki – a békéért esdekelt. Idézte Szent Pált, miszerint „nincs különbség zsidó meg pogány között”, a zsidó szót kifejezetten a fajelmélet elutasításaként használta. 1939. október 28-án a *New York Times* címlapján üdvözölte az enciklikát, a következő szavakkal: „A pápa elítéli a diktátorokat, az egyezmények megszegőit, a fajgyűlöletet.” A szövetséges repülőgépek az újság több ezer példányát dobták le Németországban, hogy felélesszék a lakosság náciellenes érzületét.

Azoknak válaszolva, akik arról panaszkodnak, hogy XII. Pius hangja nem volt elég erős, Dalin rabbi a holokauszt túlélő dániai főrabbi, Marcus Melchior szavait idézi: „Ha a pápa erősebben felemelte volna szavát, Hitler még hatmilliónál is több zsidót végzett volna ki, és tízszor 10 millió katolikust, ha lett volna rá hatalma.”

Robert Kempner, az Egyesült Államok ügyvédje a nürnbergi perben ezt állította: „A katolikus egyház részéről minden Hitler-ellenes megmozdulás nemcsak öngyilkosságot idézett volna elő, hanem siettetett volna még több zsidó és pap kivégzését.”

Dalin rabbi emlékeztet arra is, hogy azokban a hónapokban, amikor Róma német megszállás alatt volt, XII. Pius pápa arra utasította az olasz papságot, hogy mindent tegyenek meg a zsidók megmentéséért.

„Rómában 155 kolostor és rendház mintegy ötezer zsidónak adott menedéket. Legalább háromezer zsidó talált titkos szállásra a pápa castelgandolfói rezidenciáján. Hatvan zsidó lakott kilenc hónapon át a Pápai Gergely Egyetemen, és sokan a Pápai Bibliai Intézetben húzódtak meg. Több százan menekültek a Vatikán falai közé. XII. Pius utasításának megfelelően olasz papok, szerzetesek, szerzetesnők, bíborosok és püspökök járultak hozzá zsidók ezreinek megmentéséhez. Boetto genovai bíboros legalább 800, egy campagnai püspök és két rokona 961 ember életét mentette meg Fiumében. Pietro Palazzini bíboros, aki a háború idején a római szeminárium rektorhelyettesének segédje volt, 1943-44-ben több hónapon át rejtegette Michael Tagliacozzo és más olasz zsidókat. 1985-ben az izraeli Yad Vashem Intézet a bíborost a 'nemzetek igaza' elismeréssel tüntette ki. A bíboros a kitüntetés átvételekor hangsúlyozta: 'az érdem teljes egészében XII. Pius pápáé, aki megparancsolta, hogy mindent tegyünk meg, amit csak tudunk, hogy megmentjük a zsidókat az üldöztetéstől.' Több világi személy is segített, akik később tanúságtételeikben egyértelműen vallották, hogy a pápa sugallatára cselekedtek” - írja Dalin rabbi, aki cikkét a következő megállapítással zárja: „XII. Pius nem volt Hitler pápája, hanem a zsidók legközelebbi támogatója, mégpedig abban a pillanatban, amikor arra a legnagyobb szükségük volt.”

A XII. Pius pápa által megmentett zsidók - ez a címe annak a 2001-ben megjelent könyvnek, amelyben Antonio Gaspari történész eddig még ismeretlen, vagy kevéssé ismert tanúságtételeket gyűjtött össze XII. Pius pápáról és azokról az ismeretlen hősről, akik saját életüket kockáztatták, hogy zsidókat mentsenek meg a II. világháború idején. A kötetet a napokban mutatták be a Szeplőtelen Szűzanya nevét viselő római kórházban, amelynek épületében 51 zsidó lelt menedéket.

Antonio Gaspari könyvében olvasható: „Egyedül csak az egyház szállt maradéktalanul szembe Hitler kampányával, amely az igazságot akarta megsemmisíteni” - ezeket a szavakat nem egy keresztény, hanem Albert Einstein mondta 1940-ben. „Amikor a rettenetes vértanúság lesújtott népiünkre, a pápa felemelte szavát az áldozatok érdekében. A béke nagy szolgáját siratjuk.” - mondta Golda Meir, az egyik legkiemelkedőbb izraeli politikus 1958-ban, XII. Pius halálakor. Ami a leginkább meglepő Gaspari könyvében, hogy a pápa érdemeit elismerő tanúságtételek nyolcvan százaléka zsidó.

A nagyközönség talán nem ismeri Giovanni Palatucci vagy Angelo Rotta érsek, budapesti nuncius nevét: csak ők ketten több mint tízezer ember életét mentették meg. Gaspari könyvének bemutatóján jelen volt Elio Toaff római főrabbi is, aki személyes élményét idézte fel. Életét Don Bernardino, egy plébános mentette meg, amikor a náci érkezésekor otthonában rejtette el. A főrabbi családja pedig egy vidéki plébánosnak köszönheti életét.

P. Peter Gumpel jezsuita, a Pápai Gergely Egyetem professzora rámutatott: 1963-ban Rolf Hochhuth, egy szélsőbaloldali német drámaíró műve, *A helytartó* feketítette be rágalmával XII. Pius alakját. A jezsuita atya a római zsidók 1943. október 16-i deportálásáról kifejtette:

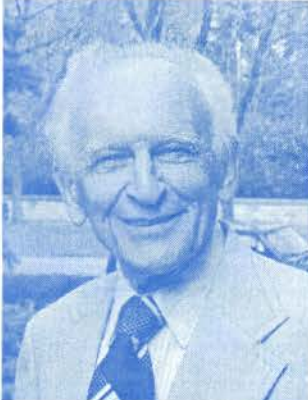
„XII. Pius korán reggel Pignatelli Aragona hercegnő értesítette arról, hogy mi van készülöben. A pápa azonnal felhívta az államtitkárt és megparancsolta neki, hogy sürgősen tiltakozzék a német nagykövetnél, Hans von Weizsäkernél. De nem érte be ennyivel: egyik legközvetlenebb munkatársát, a salvatoriánusok legfőbb elöljáróját, P. Pancrazio Pfeiffert elküldte a római német tábornokhoz, Stabelhez, akinek volt annyi bátorsága, hogy telefonon értesítse Himmlert a pápa tiltakozásáról. A megrémült Himmler megparancsolta, hogy azonnal állítsák le az üldözést. Eközben Rómában az egyházi intézeteket arra utasították, hogy minden lehetséges segítséget adjanak meg az üldöztetést szenvedő zsidóknak. Ezáltal ezrek és ezrek életét mentették meg.”

XII. Pius tiltakozása nyomán a deportálás, amelynek két napig kellett volna tartania, még aznap, délután két órakor befejeződött - mondta P. Gumpel, aki szerint a most megjelent könyv rendkívül pozitív, mivel olyan tényeket közöl az olvasókkal, amelyeket minden bizonnyal nem ismernek. Megmutatja, mit tett a katolikus egyház: olyan dolgokat, amelyeket ma már elfelejtettek, és amelyeket részben szánt szándékkal elhallgatnak és letagadnak.

Eugenio Pacelli – XII. Pius pápa

Egy igaz ember: Baránszky Tibor

Baránszky Tibor - Róglóvics László

huszonkét évesen ezzel a nagyszabású akcióval?

1944. március 19-én a kassai szemináriumban igen rossz álmom volt: állandó morajlás, dübörgés, zörejek. Másnap reggel kiderült: Kassa főutcáján egész éjjel dübörögtek a német tankok.

Madarász István kassai püspök úr összehívott bennünket, s azt mondta: „Fiúk, most mindenki utazzon haza. Kérdés, hogy vissza tudtok-e jönni ide. Nem ismerjük a háború jelen állását.” Szavaiból az volt érezhető, hogy nem kell hinnünk a háborús híreknek, a propagandának: nem olyan rózsás a helyzet. Hazautaztunk.

Otthon körülvtettek a borzalmas hírek. Szekeres Hedvig, nevelőanyám zsidó barátnője, arra kért minket, hogy – tekintettel a bizonytalan időkre – vegyük magunkhoz a fiát, Gáborkát, aki 1944. január 1-jén született. Rosszabb időben zsidó baba nem szülehet. A tavaszt, s a nyarat otthon töltöttem. Aztán szeptemberben vissza kellett mennem a szemináriumba Kassára. Tömegével hallottuk a vészes híreket a zsidóság elhurcolásáról. A tanév elkezdődött, de nem sokáig tartott. Október 15-én Hortly Miklós kormányzó híres kiáltványa elhangzott a rádióban, majd a sikertelen kiugrási kísérlet után lemondatták, s Magyarországon elkezdődött a nyilasuralom. Szilási Ferenc puccsal átvette a hatalmat, s „nemzet-vezetőként” a megszálló németek érdekeit szolgálta.

Hegedüs püspök úr megint összehívott és hazaküldött bennünket. Csapzottan, fáradtan értem haza Óbudára, nevelőanyám sírva csókolott össze, s rögtön azzal kezdte, hogy holnap reggel el kellene mennem a nunciaturára.

– *Milyen ügyben?* – kérdeztem.

– *Óltalomlevelet kellene szerezni a Szekeres család tagjainak.*

Mi az az oltalomlevél?

Magyarországon öt követség – a spanyol, a portugál, a svéd, a svájci és a vatikáni – engedélyt kapott a nyilas kormányzattól, hogy meghatározott számú zsidónak oltalomlevelet adjon ki. Ez azt jelentette, hogy német győzelem esetén a védett zsidókat az adott követség országába szállították volna a háború végén. A Vatikán, mely tenyérnyi területére képtelen lett volna befogadni több tízezer em-

bert, külön megállapodásokat kötött, hogy az általa védetteket mely országokban helyezték volna el. A magyarországi vatikáni nagykövetség tizenkétezer zsidó mentésére kapott engedélyt. Ez a megkeresztelkedett zsidókra vonatkozott, és családjukra, még ha nem is keresztelkedtek ki. Fontos megemlíteni, hogy ezek szóbeli megállapodások eredményeként születtek. Éppen ezért a mai napig is vitatott, hogy ezek a követségek mennyi mentésre is kaptak engedélyt. És arról sem szabad megfeledkezni, hogy nagyon gyakran szétépték ezeket az oltalomleveleket a nyilasok. Így sajnos ezek sem jelentettek mindig teljes garanciát a zsidóknak.

Nevelőanyám a Chinoin gyógyszergyárban volt gyors- és gépiró. A Chinoin kezdettől fogva olyan jól menő gyár volt, hogy saját vegyészeti könyvtára volt. Ezt a könyvtárat egy nagyon kedves zsidó nő, Szekeres Hedvig vezette, akinek az irodája a nevelőanyámé mellett volt. Kettőjük barátsága 1929 óta nagyon szoros volt. Az ő kisfiát vettük magunkhoz a nyárra.

Tehát én másnap reggel – október 18-án, vagy 19-én – elindultam a nunciaturára. A budavári siklóból kiszállva megdöbbentő látvány fogadott: A siklóig kigyózott a sor. Iszonyú sok ember állt sorba. Arra gondoltam, hogy talán be sem jutok aznap. Reverendában voltam, úgy néztem ki, mint egy felszentelt pap. Gondoltam, talán ez segít hamarabb bejutni. Elsétáltam a sor mellett, s bementem a nunciaturára. Korábban sosem jártam ott, nem ismertem a járást. A portás, gondolván, hogy „cégbeli vagyok”, köszönt és mindenféle igazoló írás nélkül beengedett. Igen ám, de fogalmam sem volt, hogy bent merre menjek. Az emeletről épp egy pap jött lefelé. Én felmentem a lépcsőn, s egy hatalmas fogadószobába értem. Zsúfolóság tele volt papokkal. Nagyon sokáig kellett várni, de végül odajutottam Angelo Rotta akkori nuncius elé az előre kitöltött oltalomlevelekkel. Bemutatkoztam, mondtam magamról pár szót. Jövedelem okát nem kellett előadnom, mert mindannyian ugyanazért voltunk ott. Németül beszélgettünk. Aztán aláírta, s lepecsételte a papírokat, majd át kellett ezekkel menni egy másik irodába, ahol iktatási számokat irtak rájuk.

Otthon már vártak. Be kell vallanom, hogy olyan fokú hálát, mint amelyet akkor a zsidók tanúsítottak, keveset tapasztaltam korábban. Szekeresék sírtak örömmükben, de azonnal előálltak, hogy van még egy baráti zsidó család...

Másnap ismét felmentem a Várba, már ismertem a járást. A nuncius ezeket az oltalomleveleket is aláírta, majd mielőtt indultam volna, megkérdezte:

– *Mondja, fiam, ráér munga ma este velem vacsorázni?*

Gyökeret vert a lábam. Nem hittem a fülemnek. A nuncius akar velem vacsorázni?

– *Természetesen. Örömmel* – válaszoltam.

A vacsoránál Angelo Rotta balján ültem, s evés közben élem tett egy ívet:

– *Kik ezek az emberek?* – érdeklődtem

– *Ezek különböző követségekről elhurcolt zsidók. Most egy budai téglagyárban vannak. Nem tudom merre, a nevét pedig nem is tudom kiejteni.* – felelte a nuncius – *Nézze csak!*

– *Nagybátony-Újlaki-Ultrastej Téglyagyár* – mosolyogtam –, *öt percre van a lakásunktól.*

Az a gyár akkor már fél éve nem működött a hadi helyzet miatt. Itt rendeztek be a nyilasok egy átmenő tábornak. Innen indították Ausztria felé a haláltranszportokat. De minthogy vagon se igen volt már, a zsidókat olykor úgy hajtották, akár a barmokat. A listán szereplő zsidóknak az oltalomleveleit összetépték a nyilasok, s a téglagyárba vitték őket. Ezek a zsidók kis cédulákra felírták neveiket, adataikat, és hogy melyik követség védettjei, majd ezeket kidobálták a kerítésen. A téglagyár mellett focizó tíz-tizenöt éves gyerekek pedig összeszedgettek. Ezek a gyerekek akkor az életükkel játszottak. Az iven közel ötven név volt.

– *Holnap ráér elmenni ezekért a zsidókért?* – kérdezte a nuncius.

– *Excellenciás uram, elmennek most, nehogy késő legyen.* – mondtam.

– *Szólók a sofőrnek, hogy álljanak elő az Opel.*

– *Azt nem kérem.*

– *Nem tudtam, hogy van autója...*

– *Nincs autóm. Az Opel nem kérem, a Rolls Royce-t, azt kérem! Excellenciás uram, a téglagyárat borzasztó primitív emberek őrzik. Opel rengeteget láttak már, hisz minden német tiszt olyannal jár. De biztosan meglepődnek, ha beáll oda egy gyönyörű fekete, felzászlózott diplomata autó.*

Angelo Rotta csak annyit mondott erre:

– *Azt hiszem, megtaláltam a kellő embert.*

Este nyolc körül lehetett, mikor odaértünk. A beláncolt téglagyári kapu két oldalán hosszasan, s nem túlságosan barátságosan folyt a tárgyalás a fegyveres őrök és köztem. Én nem mentem túl azon a szóhasználaton, amit egy kispap még megengedhet magának, de nyugodt szívvel lecsirkéfogóztam őket. Mondtam, hogy én azt gondoltam, hogy arra az aljas munkára a magyarok közül senki nem fog vállalkozni, hogy embereket állatként őrizzen csak azért, mert azok valamilyen fajhoz tartoznak. Mintegy háromnegyed óráig tartott a vita a gyárkapunál. A végén megfenyegettem őket, hogy a sofőrrel belevezettem az autót a kapuba. Az összetört autót pedig le fogom fotóztatni, kiküldöm nyugatra a képeket, és abból hihetetlen politikai botrány lesz. Persze blöfföltem, de végül beengedtek. Egyedül mentem, a kocsit a sofőrrel kint maradt. Meghagytam, ha nem jönnek egy órán belül, hajtssanak a nunciaturára, és jelentsék, hogy elfogtak.

Egy hatalmas épületbe mentünk, amit tégláégetésre használtak. Most mintegy 1500-2000 zsidó volt összeterve benne. Találtam három halottat, akiktől elvettem a személyi irataikat, hogy beadjam másnap a Sip utca 12-be. Ugyanis ott volt a zsidó elosztóház. Egyébként ma is a zsidó hitközség tulajdonában van ez az épület.

Majdnem mindenkit megtaláltam, akik a papíron volt. 43, vagy 44 főt. A nyilasokra rájlesztettem, hogy ha ezek nem lesznek holnap

dél előtt 10 órára a Síp utcában, akkor a nunci-
us elmegy a nemzetvezetőhöz, aki tudni fogja,
hogy ki volt itt szolgálatban...

Mindenesetre a kiválogatott zsidókat egy
csoportba különítettem, majd hazamentem. A
szomszédunknak volt telefonja, felhívtam
Rotta nunciust, s jelentettem, hogy megtalál-
tam a zsidókat. Amikor dél előtt felmentem a
nunciaturára, azzal fogadtak, hogy a Síp ut-
cából már telefonáltak, hogy megérkeztek a zsi-
dók. Hát, így kezdődött.

Ekkor még nem volt hivatalosan a Nunciatura embere?

Köhler Ferenc lazarista atya, aki eredetileg az
egész magyarországi pápai zsidómentés ügy-
vezető titkára volt, tödgyulladást kapott. Az ő
feladata az volt, hogy Hegyeshalomnál, a ki-
menő zsidó transzportokat fésülje át, s azokat,
akiknek elvették az oltalomlevelét, gyűjtse
össze. Minthogy az osztrák határon nem tud-
tuk átmenni, nekünk még Magyarországon
kellett megtalálni őket, bevagoníroztatni, s
visszairányítani őket.

Engem küldött Hegyeshalomra a nunci-
us Páter Köhler leváltására. Először Győrbe men-
tem, ahol *bárá Apor Vilmos* püspök úr, a másik
négy követség emberével együtt fogadott, s
ellátott. Másnap már Hegyeshalomban alud-
tam, s a következő napon reggel kezdtem átfé-
sülni a meneteket. Nálam volt a jegyzék az
összes védettünkről. Örültek a zsidók, akik
kaptak új levelet, de örömlükben fecsegni is
kezdtek róla, aminek a nyilasok természetesen
nem örültek. Azt kezdték terjeszteni, hogy
hamisított oltalomleveleket osztogatok. Ren-
geteg oltalomlevél volt nálam, amik előre le-
volnak pecsételve, s alá voltak írva. Csak a zsidók
adatait kellett ráírni. Emiatt a Gestapoval is
volt egy kis zűröm.

Végül sikerült 245 zsidót megtalálnom, s
őket három ún. törpevagonba beszállítani.
Embterlen körülmények között indítottam
Budapestre a menetet. A vagonokba két vöd-
röt adtak be. Egyikben ivóvíz volt, amihez
merítőt persze nem adtak, a másikba végezhet-
ték a dolgukat. A vagonokat nem engedtem
leplombálni. Péntek este tudott elindulni a
vonat. Adtam pénzt a masinistának, én végig
mellette utaztam a mozdonyban, nem külön
autóval, hogy biztosan megérkezzen a vonat
Budapestre. Győrben megálltunk, elmentem
valami ételmentet szerezni. Erre külön volt nálam
pénz a nunciustól. Kenyeret, szalonnát, sonkát
sikerült vennem késő éjszaka. Mondtam a
zsidóknak, hogy ha valamelyikük úgy érzi,
hogy ilyen körülmények közt is rituális pa-
rancsokhoz köti magát, tegye, de a Jóisten min-
den bizonnyal megbocsátja nekik, ha most
esznek ebből az ételből. Persze azt is elmond-
tam, hogy csak keveset egyenek, minthogy
napokig nem ettek, nehogy megbetegedjenek.
Csak vasárnap dél előtt ért a szerelvény He-
gyeshalomból a Kelenföldi pályaudvarra. Dél-
re valamennyien a Síp utcában voltak.

A vatikáni nagykövetség – a többi követ-
séggel együtt – a Pozsonyi utcában és környé-
kén kapott engedély zsidók mentésére. Mi 12
házban. Ezeket a házakat a nyilasok foglalták
le. Egy-egy lakásban akár 20 zsidó is került
azokban a napokban. Onnantól kezdve én
felügyeltem ezeknek a házaknak a teljes ellátá-
sát. Ez gyakorlatilag minden időmet és energi-

amat le kötötte akkor. Abban a bő két hónap-
ban, amit én zsidómentéssel töltöttem, végig a
mentettek között voltam egészen december 24-
ig, az ostrom kezdetéig.

Aznap este a szokásos módon, munka
után mentem haza. Nevelőanyám szólt, hogy
nincs semmi élelmünk. Elindultam kenyérért,
vagy lisztért az Érseki Szent József Otthonba,
ami délutáni foglalkoztató hely volt iskolás
gyerekeknek. Ott rendszeresen kaptak ez kis
uzsonnát is. Az oroszok már nagyon közel
voltak. Iszonyatos lövöldözés volt az utcán.
Nem is tudtam tovább menni az egyre fokozó-
dó lövöldözés miatt. Két napnál is tovább ma-
radtam ott. Onnan vittek el az oroszok. Eng-
em, s az otthonból még két másik férfit azzal
az indokkal, hogy lövöldöztünk rájuk az ab-
lakból. Persze semmi nem volt igaz belőle. Az
óbudai temető kápolnájába vittek minket, ott
ért bennünket az újszentes. Aztán 1945. janu-
ár 1-jén elindultunk: Óbuda, Máriaremete,
Sóskút útvonalon hajtottak bennünket, megke-
rülve a frontot. Tizenhat napig gyalogoltunk
Szekezsárdig. Olyan kerülőkkel, hogy összesen
mintegy 250 kilométert tettünk meg. Ez alatt
négyyszer kaptunk ennivalót. Volt, hogy úgy
aludtunk egy istállóban, mint nem sokkal ko-
rábban az én zsidóim a vagonban: szorosan
egymás mellett állva, nem tudtunk elesni sem.
Annyi különbséggel talán, hogy mi bokáig
álltunk a trágyalében.

Ekkorra már körülbelül kétezren lehet-
tünk. Útközben egyre több embert csaptak a
menetbe. Lementünk Várdombig, addigra én
már teljesen kikészültem. Egy padlason alud-
tunk, s a gyengeségtől leszédültem a létráról.
Combnyaktörést szenvedtem. Egy szekérre
tettek, s úgy vittek vissza Szekezsárdra. Amikor
beértünk a városba, egy nő odaszaladt hoz-
zám, megemelte a fejemet és jól megitatott
tejjel. Segíteni akart. Aztán bevitték egy iskolá-
ból kialakított szükségkórházba, s egy-két órán
belül iszonyú hasmenést kaptam a tejtől. Nap-
okig élet s halál között voltam. Életben ma-
radtam.

Brauner János, aki kalocsai egyházmegyés
pap volt, felajánlotta, hogy menjek el a szülei-
hez, s maradjak ott náluk, amíg meg nem er-
sődöm. Így is lett. Húsvét után tudtam haza-
menni.

A szemináriumba nem lehetett visszamen-
ni. Kassa ismét nem tartozott Magyarorszá-
hoz. Magánúton folytattam tanulmányokat,
magánvizsgákat tettem.

Körülbelül mennyi lehet a katolikus egyház által Magyarországon megmentett zsidók száma?

Hivatalosan 12 házban 3000 zsidót védünk.
De a jezsuita *Jánosi József*, és *Ráile Jakab*, *Slachta
Margit*, *Salkahúzi Sám* mind-mind mentettek
zsidókat, és akkor még ott voltak a földalatti,
nem hivatalos mentések. Ezek – az élelmiszer-
adagokból ítélve – kétszer annyian lehetnek,
mint a hivatalosan mentettek. Úgy vélem, kö-
rülbelül 10-12 ezer embert menthettünk.

A háború utáni évek nem sok jót tartogattak Ön számára. Nem sokkal ezután a hírhedt ÁVH figyelt fel Öntre.

Hosszú lenne most az egész életemet végigme-
sélni. 1948 novemberének első szombatján
letartóztattak államellenes összeesküvésért.

Kilenc évre ítéltek. Akkor az efféle vádak nem
voltak egyediek. Hozzáteszem, hogy összees-
küdni csak törvényes hatalom ellen lehet, a
kommunista rendszer pedig egyáltalán nem
volt törvényes hatalomnak nevezhető. Min-
denesetre harminckunkat lefogtak, s az igaz,
hogy különböző információkat, adatokat szál-
lítottunk. Tehát a vádak egy része igaz volt. Mi
a hazánkért tenni akartunk valamit. Tulajdon-
képpen szerencsésnek is mondhatnám ma-
gam, mert – mivel utolsónak tartóztattak le a
csoportunkból – nekem csak tíz nap verés ju-
tott az ÁVH-nál. Végül öt év után, 1953-ban
szabadultam a Nagy Imre-féle amnesztiával.

Persze nem volt valami fene nagy az a
szabadság. Mindenhonnan kitették a szűrő-
met. 1954 és 56 között ellátásért tanítottam
hittant és nyelveket családoknál. 1956-ban
részt vettem a forradalomban. Bár közvetlenül
nem vettem részt a fegyveres harcban, aktívan
részt vállaltam a háttér munkában. Engem arra
kértek, hogy használjam ki korábbi vatikáni
kapcsolataimat, hogy vessen látba befolyását a
pápai állam a magyar forradalom ügye mel-
lett. November 2-án Bécsbe, majd Rómába
mentem. Ott nem sok sikerrel jártam. Angol
nyelvet tanítottam 56-os menekülteknek hóna-
pokon keresztül. Ott ismerkedtem meg a fele-
séggel, s együtt kerültünk át Kanadába,
majd az Egyesült Államokba, ahol németet,
latint és történelmet tanítottam egészen nyug-
díjba vonulásomig. Ma is itt élek Buffalóban,
szeretett családom körében.

Ön a veszkorszakbeli tevékenységéért meg- kapta Izrael állam legnagyobb kitüntetését, amit nem zsidók kaphatnak.

Az egyik zsidó barátom, *Meintl Artúr*, egykori
Chinoi-alkalmazott finanszírozott nekem egy
háromhetes izraeli utat 1979-ben. Ő nem volt
1944-ben védett zsidó, tehát én rajta nem segí-
tettem. Azt mondta, hogy ő Izraelben minden
nap találkozik a nunciatura által védett zsidók-
kal, s meg van döbbenve a hálátlanságukon. Ő
kért, hogy fogadjam el az utat. Neki köszönhe-
tő, hogy az izraeli *Yad Vashem* intézet, amelyet
1953-ban alapítottak a Holocaust áldozatainak
emlékére, végül kitüntetett. Ez az intézet ado-
mányozza a „Népek Igaza” (*Righteous Gentile*)
címet azoknak a nem zsidóknak, akik a vesz-
korszak idején, akár életük kockáztatásával is
zsidókat mentettek meg a biztos haláltól.

Aztán 1980-ban a *United States Holocaust
Memorial Council* tagjainak sorába *Jimmy Carter*
elnök engem is meghívott.

Hogy lehet az, hogy Magyarország kapcsán sokkal inkább azt halljuk, hogy kiszolgálója volt a holokausztnak, s alig esik arról szó – talán a méltán ünnepeelt Raoul Wallenberg svéd diplomata kivétel –, hogy ilyen nagysza- bású mentések is történtek?

Megtörtént, hogy egy nyilas ráművöltött: ma-
ga hogyan védhet zsidókat, amikor maga ke-
resztény? Én azt feleltem, hogy éppen azért
védem őket, mert keresztény vagyok. Amit
tettem, Istenért tettem, és ma is mindent
ugyanúgy tennék, mint akkor. Jézus arra tanít,
hogy segítsük a bajban lévő embereket, attól
függetlenül, hogy az az ember hálás lesz-e érte.

Kiállítás a budai Várban

Az *Áttörés kora* címmel megrendezett, igen nagyszabású kiállítás Bécsben nagy sikert hozott. Most – már több mint egy hónapja – a budai Várban lehet megtekinteni új összeállításban és három intézményben megrendezett tárlatot, amely az 1873 és 1920 közötti időszakról, illetve a dualizmus kori Bécsről és Budapestről ad átfogó képet.

A Budapesti Történeti Múzeum elsősorban a két város építészeti fejlődését mutatja be. A korszak legnagyobb osztrák építész, *Otto Wagner* szecessziós stílusú tervei és makettjei mellett számtalan iparművészeti tárgyat csodálhatunk meg.

Az Országos Széchényi Könyvtár tárlatának témája a két főváros kulturális élete, vagyis bemutatja a kávéházakat, a színházakat, a zene és az irodalom egykori szenzációit.

A legtöbb embert vonzó kiállítást pedig a Magyar Nemzeti Galériában rendezték be. Itt vannak bemutatva a két nemzet művészetének leglényegesebb korszakai, melyek hol azonosak, hol pedig eltérnek egymástól. A bemutatott időszak első évtizedei stílusban és hangulatban is hasonlóak. Ezt bizonyítják *Hans Makart* és *Szinyei Merse Pál* képei, de még lehetne sorolni *Mednyánszky László* csodálatos tájképein át

sok – főleg osztrák – alkotást. A kiállítás következő szakaszában olyan nagy festők képeivel találkozhatunk, mint például magyar részről *Fereczy Károly*, *Hollósy Simon* vagy *Csók István*, majd *Rippl-Rónai*, *Csontváry* és *Vaszary* remekművei, kellőképpen ráhangolva a látogatót a kiállítás fénypontjára, a tárlatot fémjelző *Klimt*, *Schiele* és *Kokoschka*, a méltán világhírű osztrák festők kiváló munkáira. Bár nem a legismertebb képeik ezek, mégis lenyűgöző hatásúak. *Gustav Klimt*től, a bécsi szecesszió legjelentősebb alakjától portréi mellett nagyméretű plakátokat is láthatunk. *Kokoschka*nak tájképeit, *Schielenek* pedig a rá jellemző, kissé expresszív hatású rajzait csodálhatjuk meg. A festmények és grafikák mellett szobrok, ruhák, vázák és egyéb iparművészeti alkotások idézik fel a kor hangulatát. A tárlatot az osztrák és magyar avantgárd képviselőinek munkái zárják.

Ez van most a Várban; az utóbbi részre május 17-ig, az első két kiállítás pedig egészen szeptemberig várja a látogatókat. Aki teheti és aki élményt akar szerezni magának, mindenképp látogasson el ide! Érde-
mes.

Zöldy Gergely 11. a

Szent György - április 24.

Szent György egyházi kultusza a középkorban virágzott a legjobban. Azóta már elfelejtettük, hogy Szent György napja a tavaszkezdet napja és szimbóluma volt. Mivel kikelet ünnepe, feljegyeztek mondókat is:

*„Siiss föl nap, Szent György nap,
kertiünk alatt egy kis bárány majd megfagy.”*

Ilyenkor rendezik meg hagyományosan az Alföldön a Szent György-napi juhászversenyt Hódmezővásárhelyen. Mivel juhász családból származunk, ezért ki szoktunk oda látogatni. Ezen a napon a juhászok összemérik tudásukat és ismereteiket, s megbeszélik tapasztalataikat. Kirakodóvásárt, élelmiszerkóstolót és egyéb érdekes dolgokat találhatunk itt.

Ez az ünnep a rómaiaktól jön, akiknél *Palas* pásztoristen ősi ünnepe. A keresztény egyház Szent György ünnepével akarta ezt ellensúlyozni. Régebbi időben nálunk ilyenkor történt az első kihajtás az istállóból. Ma már jóval hamarabb kihajtanak.

Nem csak a juhászoknak fontos ez az ünnep. A falun élő emberek életéből feljegyeztek olyan dolgokat, mint hogy a Szent

György napján hulló harmatot felfogták s a harmatvízből pogácsát sütvé a háziállatoknak adták, hogy attól jobban húzzanak. Régi néphit az, hogy ezen az éjszakán hulló eső és harmat a föld ereje, zsírja.

Találtunk olyan feljegyzéseket is, amiből kiderül, hogy egyes német ajkú falvakban e naptól fogva aratásig, minden héten megünnepelték Szent György napját, nehogy baj érje a vetést és az állatokat.

Néhol „*török átka*” néven is emlegették, mert amikor kivonult a török, akkor szerette volna megátkozni Magyarországot, de mivel nem tudott magyarul, így megkérdezte a tolmácsot, mit javasol. Az azt mondta neki, hogy „*verjen meg a Szent György-harmat, Magyarország!*”. Így aztán a török átok csak hasznukra válik.

Akad olyan hely is, ahol ilyenkor választották meg a tisztviselőket, s ezen a napon fegyvert nem szabadott fogni.

Görögkatolikus falvakban e nap után szólhatott a muzsika, s táncolni is csak inentől fogva lehetett.

Bálint Sándor nyomán:
Szűcs Péter Pál 9. b

Édesanya

Május első vasárnapja, anyák napja. Édesanyánk iránti tiszteletünket, szeretetünket, csokorba szedve adhatjuk át ezen a napon. Nem csak édesanyán-

kat, hanem nagymamáinkat is megilleti ez a „szerelemvirág”, hiszen nekik köszönhetjük, hogy felnevelték édesanyánkat, aki nekünk életet adott. Ők a „nagy” mamák, akik számára szüleink mindig gyermekek lesznek, akárhány évesek is, és akik rólunk, unokákról a legnagyobb szeretettel beszélnek.

A szeretetet, megbecsülést nem csak ezen a napon kell édesanyáink felé sugározni, hanem folyamatosan. Meg kell hálálni gondoskodásukat, odaadásukat. A mindennapok szürke egyhangúságában sem szabad megfeledkezni arról, hogy tisztelettel bánjunk velük. Talán ez a legnehezebb, hogy mindig minden körülmények között úgy viselkedjünk, hogy ne bántsuk meg őket; akkor sem, ha fáradtak, vagy rosszkedvűek vagyunk.

Édesanyám szeretete, melyet irányomba sugároz, körülvesz, mint egy láthatatlan burok, ami megvéd mindentől. Ebből a szeretetből soha nem elég: minél többet ad, annál több marad neki, én pedig ebből táplálkozva, gyermekeimnek fogom továbbadni, hogy majd ők is továbbadhassák gyermekeiknek. Ez az erős háló köt össze többgenerációs családokat még akkor is, ha az ösöket már csak elbeszélésekből ismerjük és csak ez alapján tudjuk szeretni őket.

Anyák napján eszembe jutottak azok a gyermekek is, akik már elvesztették édesanyjukat. El sem tudom képzelni, hogy ezt milyen nehéz lehet átélni, de én hiszem, hogy őket édesanyjuk nem csak ezen a napon, de életük minden napján segíti a mennyből. Nem engedi, hogy bármi rossz érje őket. Láthatatlan szállal fogják kezüket, vezetik őket a helyes út felé. Az anyák halhatatlanok és örökké szeretnek!

Köszöntünk titeket, drága Édesanyák, szeretünk benneteket, éljetez sokáig, ragyogjon arcotokon át a boldogság és elégedettség, melyhez igyekszünk mi is hozzájárulni!

Garzó Márk 9. b

NON SCHOLAE SED VITAE DISCIMUS

Anyaságról - férfiszemmel

Az imént érkeztem haza a munkából. Csendben oszlok a lakásba. Egyszerre csak a kisháza felől beszélgetést hallok: „most dugd bele a másik kezdetet is, sikerült... most a fejedet, ... így ni!, és készen is vagyunk!”

Belesek a félig nyitott ajtón. A bili jól „megpakolva” nejem kezében. Elgondolkodtam. Ők ezt a „szertartást” nap-nap után megismétlik, és fiam egyre ügyesebben „öltözködik, vetkőzik”, és csinálja mindazt, ami az élet velejárója. Csodálom feleségem türelmét, ahogy mindennap ugyanazt elmondja neki, miközben úgy fűszerezi szeretettel, vidámsággal, hogy fiunk ne érezze unalmasnak.

Neki nagy öröm a gyerek, hiszen már régóta készült az anyaságra, és ez a régtől dédelgetett álma vált valóra már majd egy éve. Isten érintését, a teremtésben való résztvétel nagyszerűségét – amelynek legmagasabb formája az élet továbbadása – személyesen is megélte.

Ez az emberpalánta egy éve még a méhében rugdalózkodott, és bár a terhesség ideje sok aggodást okozott, a pillanat amikor gyermekünk a világra jött, feledtetett minden korábbi nehézséget. Sokan úgy tartják, hogy nehéz anyának lenni. Én azt mondom, csak azok érzik ezt nehéznek, akik nem képesek teljesen anyává lenni, akik nem vállalják önként a gyermek nevelésével járó nehézségeket. Félig csinálni semmit sem könnyű, az anyaságot még kevésbé.

A legtöbb nő azt gondolja, őt is felnevelte édesanyja, ő is felneveli majd saját gyermekeit. Igen. Őt is felnevelték, de hogyan? Ő is nevelni fog, de hogyan? A nevelés nem egyenlő a gyermek táplálásával. Valamikor a sok munka mellett kevés idő jutott a gyermekekre. Ma nem ez a probléma, a nehézségek máshol jelentkeznek. A rosszul értelmezett egyenjóság értelmében a nőkkel elhitették, hogy ők kiegyenlítődtek a férfakkal. Dolgozzanak hát, fussanak a karrier után, ne hagyják magukat „elnyomni”! Ezenkívül ne szülnének – esetleg egy-két gyereket –, mert ez egy emancipálódott nőhöz nem illik – elrontják alakjukat.

Vannak nők, akik megnéznék néhány „családi kör”-t a TV-ben, elolvasnak egy-két újságcikket, könyvet a gyermeknevelésről, és azt hiszik, hogy ők most már felkészültek a gyermek nevelésére, hogy igazi anyák. Még ha ehhez hozzá is adják az anyai ösztönt, – amely

bár nagy segítség – nem biztos, hogy mindez elegendő alap egy érett, keresztény ember neveléséhez. (A tehetséges sportolók ezrei közül is csak azok érnek el kimagasló eredményt, akik hajlandók az edzéseken az átlagon felüli energiabefektetésre.) Sajnos nem elég! Ezért néha ezeknek a nőknek a televíziós program követése helyett el kellene beszélgetniük férjükkel, meghányi-vetni életük, gyermekük problémáit. Esetleg a többfogásos ebédet felcserélni a közös kiránduláson elfogyasztott szendviccsel. Gondoljuk meg: az ember egy-egy szakma elsajátításához olykor 12 évig is tanul, ugyanakkor, hogy gyermekeit nevelni tudja, arra alig szán időt, pedig ez sokkal felelősségteljesebb, összetettebb feladat.

Az anyaságra már jóval a házasság előtt fel kell készülni, hogy mire az első gyermek megérkezik, az anyának ezen a téren legyen egy szolid tudása, amire támaszkodhat. Még jobb a helyzet, ha ebbe a felkészülésbe a leendő apa is bekapcsolódik. Nem tanításként, tapasztalatból beszélnek. Jegyességünk alatt sokat beszélgettünk jövőendő nejemmel egymásról, családról, gyermekről. Jegyeseim, szinte napról-napra, a gyermekszerep mellett együtt a tudatos apaságot is a szívembe lopta. Ezzel együtt érlelődött meg bennem a tudat: segítőtársának kell lennem egy egész életen át, mert a gyermek nevelése közös feladat! Ha vannak férfiak, akik gyermekeiket csak két-három éves koruktól érzik igazán a magukénak, az nagymértékben feleségük hozzáállásán is múlik.

Feleségem okos szeretetének köszönve tanultam meg örülni gyermekünknek már akkor, amikor az még az ő méhében volt. Figyeltünk rá. Először csak lehetetleni mozdulataival barátkoztunk, később együtt tapogattuk ki idomait, dúdoltunk neki, ha nyugtalan volt. Megszületése után méginkább megerősödött bennünk a meggyőződés: gyermeket egyedül csak így – kezdetől fogva együtt – érdemes vállalni, mert igazán csak így lehet örülni első mosolyának, első lépésének és növekedésének.

Csak így módon, együtt növekedve a szeretetben, válhat igazi egyéniség a szülőből, gyermekből egyaránt.

Jónás Árpád

In: AGAPÉ 1987.

Fohászok életre...

Gondolkoztál már azon, hogy mi akarsz lenni?

Hivatásod megválasztása felelet az értelem és a hit kérdésére, hogy melyik pályán tudod a legjobban gyümölcsöztetni talentumaidat Isten nagyobb dicsőségére és az egész emberiség javára. Ennek a két szempontnak kell előttem lebegnie, amikor arról döntesz: mi akarsz lenni?

Pályaválasztás

Mielőtt végérvényesen határoznál, gyakran kérd Isten megvilágosító kegyelmét! Leendő hivatásodban elsősorban nemes céljaid, ideáljaid megvalósításának lehetőségeit keresd! De hallgass szüleid, nevelőid, lelkiatyád tanácsára is, akik mind jól ismerik egyéniségedet, adottságaidat!

Mindenekelőtt egy igen lényeges dologban kell döntened: Olyan pályán akarod-e Istenet szolgálni, amely mellett házasságra is léphetsz, családot alapíthatsz?

Vagy lemondva a házasságról, egész életteddel teljesen Isten nagy családjának szolgálatába állsz, s ennek megfelelően a papi vagy szerzetesi hivatást választod?

*****

Tiszta szerelem

Urunk, mennyei Atyánk, tudjuk, hogy a házasságban nagy feladat vár ránk, s kezünkbe van letéve a jövő nemzedék áldása vagy romlása.

Ezért kérünk téged, terjeszd ki ránk kegyelmedet, hogy a házasságra a lehető legjobban fölkészüljünk.

Világosíts meg és erősíts meg bennünket, hogy már most gyakoroljuk azokat az erényeket, amelyek egy neked tetsző házasságban elengedhetetlenek: az istenfélelmet, az áldozatkészséget, az őszinteséget és a tisztalelkűséget.

Add, hogy együtt növekedjünk szeretetben: hogy szeressük mindazt, amelyben megcsillan valami a te fenséges arcodból.

Engedd, hogy tiszta szerelemmel szeressük egymást, hogy tisztán és szűzen járjunk szent oltárod elé, és méltók legyünk áldásodra, Krisztus Urunk által. Ámen.

Imádság jó feleségért

Mennyei Atyám, te belátod egész életemet, mint én a hegycsúcson a messze elterülő tájat.

Te már tudod, hol lakik az a leány, akivel majd találkozni fogok, aki majd értem elhagyja apját és anyját, hogy rendelésem szerint egész szívvel hozzám ragaszkodjék – s én őhöz.

Adj türelmet és józanságot, amikor választásra és mérlegelésre kerül a sor, hogy ne az elvakult szenvedély befolyásolja döntésemet, hanem a tiszta, önzetlen szeretet!

Add, hogy megtaláljam választottamban az igaz, megértő élettársat, leendő gyermekeimnek szerető édesanyját, akit te már akkor rendeltél számomra, mielőtt még mindketten megszülettünk volna!

Egy jó imakönyvből: Lotte Sf: Beszélgetés a Mesterrel

Az újkori olimpia is magyar találmány?

Nemes Kerekes Mihály Széchenyi Istvánnak címzett levele

Dr. Szabó Lajos tanár úr (a Sportmúzeum igazgatója) a *Sport-történet* c. folyóirat 2003. évi áprilisi számában megjelent írásának köszönhetően – némi túlzással – akár egy új korszak veheti kezdetét az újkori olimpiai játékok történetének kutatásában. Eddigi ismereteink szerint a legrégebbi olimpiai témájú magyar nyelven megfogalmazott levél, sportfilatéliai ritkaság, az a dokumentum, melyből most részletek olvashatók. Világviszonylatban is a legkorábbiak közé tartozik, ha nem a legelső.

Az esztergomi Duna Múzeum levéltárában őrzik Széchenyi István gróf fennmaradt levelezésének egy részét. A levelek között fellelhető egy 1836. december 12-én, a Zaránd megyei Brádon keltezett Széchenyihez írott levél, melyben Nemes Kerekes Mihály „Nemzeti Magyar Olimpiai Játék” megrendezésére szólítja fel Széchenyit.

A ma már ismeretlen kisnemes halála előtt a hosszú, a kor stílusában írt, kissé terjengős levelében görög és római mintára a nemzet ifjúságának eltunyulása és elkorcsosulása megállíttására javasolja az alábbiakat:

„... Vagyon egy intézetem, s a módra meggondoltam, sokat hánytam s vetettem. Sirba vinni nem akarom, kár volna elenyészni. Méltóságodnak átírom: csak úgy, ha ezt megkedvelni, kérem valósíttatását. Maga tudja, hol és hogy kell kivőtni az ilyeneket - mi pulyák és szegény hűvek nem bírnak nagy terheket. Közmondás ea: ki nem próbál, az se nem nyer, se nem vesz. Én is most egy próbát teszek. (...)

Készítünk jól meg alapítva, minden 4ik vagy szőkö esztendőben Nemzeti Magyar Olimpiai Játékokat, úgy, mint voltak a régi Görögök-nél. Szerezzünk meg minden odaváló készületeket, tégyünk meg lelkes erővel minden igyekezeteket, mert Nemzetiünk javára ennél felségesebb Áldozatot, hasznosabb intézetet nem tehetünk, de előre a Nemzetiünk Felsőes Királyától, a Haza Attyától szabadságot s módosító rendszabályokat nyerjünk, s osztán, a jutalmakról gondoskodjunk.

Virágzó Magyar Hazánk közepében áll a Magyar Athenás, azaz Buda-Pest várossa, ennek kies vidékén van a Campus Martius, azaz a dítsőséges Rákos mezeje, a hol Hőseink oly sok nevezetes Országos Gyűléseket tartottak, oly sok véres hartzokot folytattak, hogy vérpatakok között is megtartották Hazánkat, koronánkat. Gyűljünk mi is oda, ismét üssük fel nemzeti sátorunkat, tartsuk kezünkben a békesség olajágait. Gyűljünk oda innepi módon, nagy számmal, nagyok és kicsinyek, öregek, ifjak, aszszonyok és léányok. Gyűljünk össze nyáron 10 vagy 20 napokig, légyünk szemléloi, bizonyosságai, biztatói, el rendelői és megjutalmazói ifjaink nemzeti pályafutásainak, bajvívásainak. Így leszen Honnjunk - így leszen minden megyék, minden kisebb Magyar Társaságok az igaz Árpád unokáival teljesek és eszesek. (...)

Ezek szerént éppen nem kell kételkedni a Magy. Olimpiai Játékok fel állíthatásáról is. Tsak egyesülő erő kell, a Magyarok Istene meg Szenteli e munkát. (...)

A történetnek jelenleg itt a vége, mivel Széchenyi válasza eddig nem ismeretes. A remény továbbra is megmarad, hogy később esetleg még előkerül, hiszen a legnagyobb magyar minden levelet megválaszolt, még ha időnként csak évek múltával is.

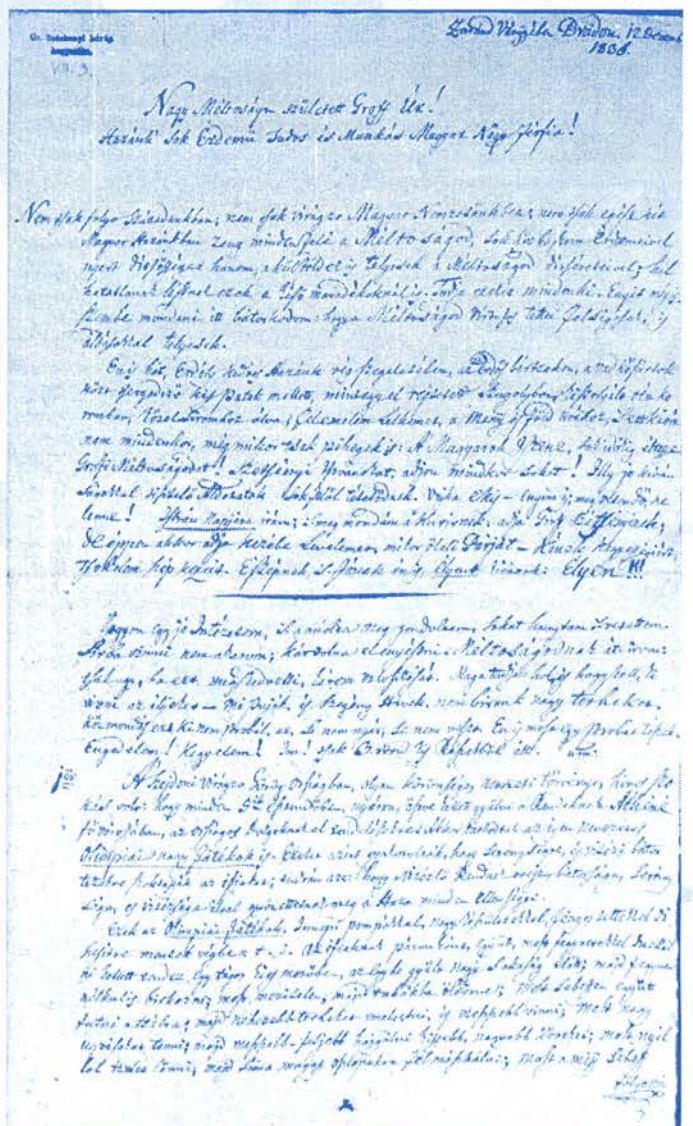
A levél eljutott hozzá, hiszen hagyatékában maradt fenn, de valószínűleg nem ragadta meg képzeletét, így naplójában sincs nyoma, amit azzal magyarázhatunk, hogy a sportkedvelő és művelő gróf inkább az angol mintájú sportokat részesítette előnyben, így a görög példa ez esetben talán nem volt elég vonzó számára. A filatéliai vagy a postatörténeti gyűjtők számára a boríték legálább olyan érdekes, mint maga a levél.

A boríték előlapján a címzés mellett („Pesten vagy ott - ahol van”) látható a Dévai pecsét, hátoldalán pedig a feladó viaszpecsétje mellett a Pesti érkeztető pecsét.

A cikk közreadásáért köszönet illeti Dr. Szabó Lajos tanár urat az önzetlen segítségéért. Kutatásaihoz további sok sikert kívánunk!

Nagy János

¹A mai Arad megyének északi feléből és a mai Hunyad megyének Fehér-Körös menti északi részéből állt és hosszan nyúlt el nyugatról keletre. Nevét az arany szóból (régente: zarany) származtatják, vonatkoztatva a területén előforduló, régóta ismeretes aranytermő helyekre.

A Széchenyi Istvánnak írt levél első oldala az Olimpiai Játékok gondolatával

Csillaghullás a BL-ben

Minden készen áll már a meccsre, megszólal a Bajnokok Ligája himnusza, és úgy érezhetjük, mintha mi is a lelátón ülünk. Majd a kifutó csapatok láttán, és a közönség ovációját hallva megrendülünk: láthatjuk kedvenceinket, és elkezdünk tudatunkon kívül hangolódni az épp aktuális mérkőzésre. Egy kicsit szándékosan feledve, hogy amit látni fogunk az a pénzért megy, és a csapattagok – a labdával együtt – a pénzüket is hajtják. A meccs folyamán pedig ámulva süppedünk fotelunkba a zsoldos focisták teljesítményének láttán. Most ez az idei BL-sorozat nem a nagy kedvenc és örök favorit csapatokból áll, és épp ezért szép a foci.

Már több lehet az olyan néző, aki csak jobb műsor hiányában nézi meg a negyeddöntőt, majd a döntőt. Nem is csoda, mert hiszen kiestek a nagyágyúk: a Milán, a Manchester, a Real Madrid, a Bayern München, az Arsenal. Ezek a legnépszerűbb klubok, amik nélkül a szenzációt keresőknek nincs igazi tavaszi idény. Persze vannak, akik örülnek, mert már az általuk kedvelt kisebb gárda hosszú évek óta nem jutott ilyen helyzetbe a legrangosabb európai kupasorozatban. Akadt olyan is, aki kárörvendett a nagy csapatok kiesését látva, mert szereti, ha a pénzes fiúk kikapnak. Ők fennhangon mondják, hogy nagy színvonal várható és összecsapásonként három-négy gól. Álláspontjuk szerint biztos jobb lesz, mintha a négy között nagy együttesek lennének, de kevesebb lenne a találat és a döntetlennel végződő találkozók pedig több. Eddig nagyjából a mi korosz-

tályunkat csoportosítottam, de vannak idősebbek is, akiknek egy része már magyarázatokat keres a hatalmas, 90-100 percig tartó iramra. Egyszóval túl pénzcentrikusnak ítélik meg és felfoghatatlannak a sebességet. Még nem ismert doppingszereket emlegetnek, és szerintük az győz, aki épp jobb szert talál és többet fogyaszt belőle. Minden a pénzért megy, ütök-vágják, rúgják egymást. Amikor a titkos doppingolást emlegetik, akkor Fehér Miklós tragikus halálát hozzák fel

érvként. Ezekre komoly tényeket nem tudnak felhozni, csak egy kicsit emberfelettinek érzik a hajszát. Portó, Deportivo, Monaco, Chelsea a négy kistestvérre szegeződik a focivilág szeme, és higgyétek el, megérdemlik az előkelő „legjobb négy” jelzőt. Visszatérve a nagyágyúkra, közülük egyértelműen a legnagyobbikra a Real Madridra: véleményem szerint a döntőben bármelyik nagy klubot legyőzte volna. Ebben az évben a királyi gárdának ez nem sikerült. Sokakat kerülgethetett az agyvérzés a sztárklub kiesése miatt, de biztos vagyok benne, hogy a Monaco megérdemelte a továbbjutást és lehet, hogy ő a nagy esélyes. Reméljük, kiegyenlített, magas színvonalú játékokat láthatunk majd a négy meglepetéscsapattól. Az egyik legnépszerűbb, legnagyobb tömeget megmozgató sport a labdarúgás, ezért is érdemes figyelemmel kísérnünk a sportág fejlődését és stílusát. Reméljük, szép gólokat és érdekes egyéni párharcokat figyelhetünk meg. Győzzön a jobbik! Jó szurkolást!

Mihályfi László 9. a

CITIUS! ALTIUS! FORTIUS!

A HARMADIK FORDULÓ KÉRDÉSEI

1. Mi a kapcsolat Kemény Ferenc és az alábbiak között?

P. Coubertin
Köszeg, Brassó, Eger, Budapest
1894. Herkules
Matematika-fizika
Nagybecskerek, Budapest, Sorbonne
Kreplka Béla
Averoff szobor (Athén)
Berzeviczky Albert
Párizs, 1894. június 23.
NOB alakuló kongresszusa
1896. 1900. 1904.
1896. április 12.

2. Ki és mikor kapott először Magyarországon NOB Olimpiai Érdemrendet?

Ezüst fokozat:
Bronz fokozat:

3. Mikor haladt át Magyarországon az olimpiai láng?

4. Mi a kapcsolat az alábbiak között?

Dr. Mező Ferenc és a NOB
Bartók Béla és 1924.
Devecseri Gábor és az Óda a Sporthoz

5. Mit jelent a MOB

6. Mikor és milyen módon szűnt meg formailag is a MOB önállósága?

7. Párosítsd a megalakulási dátumokat a Szövetségekhez!

1885, 1893, 1896, 1901 január 19., 1907, 1913, 1921, 1925.
MASZ, MLSZ, MOTESZ, MOLE, MÖSZ, Önálló Atléti

kai Szövetség, Evezősök Szövetsége, Teniszezők Szövetsége, Úszó Szövetség, Vívó Szövetség

8. Mit takarnak a rövidítések?

9. Ki és hol írt először Magyarországon az olimpiai eszméről és ezek miért maradtak fent?

10. Hol került megrendezésre Magyarországon először „Olimpiai mintájú” versenyjátékok?

11. Kik játszottak fontos szerepet a MOB megalakulásában?

Első titkárként és elnökeként
A két világháború között
Az I. Világháború előtt
A II. Világháború után
1947-ben, mint vezetők
Újjáalakulásában

12. Mikor és hol alakult meg a Magyar Olimpiai Bizottság?

13. A Magyar Olimpiai Társaság mikor alakult meg, kik voltak első vezetői, kik lehettek a tagjai és mikor szűnt meg?

A megfjtéseket május 21-ig kérjük beküldeni a szerkesztőség drótposta címén: piarfutar@szepi.hu. A versennyel kapcsolatban fordulj bizalommal testnevelő tanárodhoz.

Valamennyi feladatsor helyes megfjtéseit kifüggesztjük az iskolai hirdetőkre.

AΘΗΝΑ 2004

Aranyköpések

- Kik a szinoptikusok?
- *Máté, Márk, Lukács, János...*
***
- Említs meg híres görög jósdát!
- *Deloppi...*
***
- Milyen a kies tartomány?
- *Kietlen...*
***
- Mit esznek a görög istenek?
- *Mindenféle finomat...*
***
- Hogy hívják Jókai feleségét?
- *Laborfalvai Rózsa...*
***
- Hová mehet imádkozni egy zsidó, ha nincs közelében a jeruzsálemi templom?
- *Zsinatokra...*
***
- Milyen állatokat áldoznak a zsidók?
- *Bárány*
- *Jó, de van nagyobb is. Például?*
- *Galamb...*
***
- A jeruzsálemi templom helyén ma egy mecsek áll...
***
- Hogyan nevezzük a spártai népgyűlést?
- *Ampulla*
***
- A „peszah” jelentése „elkülönülés”. Mitől különbözik el magukat a zsidók pászka ünnepén?
- *A kovásztól...*
***
- Caesart ellenfelei a szenátusban halálra szurkálták. Miért kellett ilyen kegyetlen módon meghalnia?
- *Hogy rossz legyen neki...*
***
- Sorold fel a keresztút tizennégy állomását!
- *1. Jézus viszi a keresztet; 2. Jézus meghal a kereszten; 3. Jézus feltámad; 4. Jézus felmegy a mennybe...*
***
- Melyik a három teológiai erény?
- *A hit, remény, szeretni.*
***
- Írd le annak az éneknek a refrénjét, amelyiket nagycsütörtökön éneklünk a lábmosás szertartása közben!
- *„Hol szeretet és egyetértés van, ott vagyok én is.” (Helyes válasz: Hol szeretet és egyetértés, ott az Isten.)*
***
- Melyik két szentség alapítására emlékezünk a nagycsütörtöki liturgiában?
- *Bencések és ferencesek...*
***
- Mit jelképez az oltárfosztás a nagycsütörtöki liturgia végén?
- *Jézust megfosztják a kereszttől...*

Papp Attila és Tózsér Endre Sch. P. gyűjtése

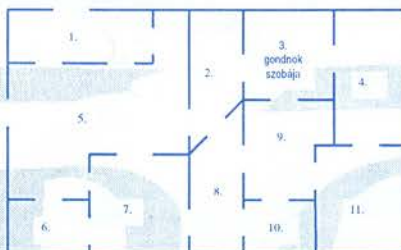
Megfejtés (2)		Menyasszony	Immáron		Gyermekmegőrző	Téli	Táncot jár	Mennyei	X
Megfejtés (1)			Zár						
Tempo					Könyvek szerzője			Időszámítás előtti	
					Ráo			Hajóhad	
Kazal					Nagyapó a németül				Replay
De					Kés vágó része				Gyümölcsöt fogyasztókatól
		Mérgező anyag					A mólban		
Női hangnem		Jágrómlajla		Tova			Isván király fia		
Soha nematúl				Mérész					
			Brón			Svindl-zell			
			Marceida típus			Tág			
Megfejtés (9)							Ez évi		
365 nap							Tetemes		
		Az angolul			Előd			Alpesi legelő németül	
		Turbórtízal			Eleki				
A másik oldalra						Állatok			Dór
X									X
							Fizetés		

A rejtvényt Márton Imre készítette.

Ehavi rejtvényünkben ismét egy haikut rejtettünk el (*Akeia: Évszakok c. kötetéből*). A megfejtéseket május 21-ig kérjük bedobni szerkesztőségi postaládánkba, vagy elküldeni e-mail címünkre: piarfutar@szepi.hu. Múltkori rejtvényünk helyes megfejtése: *Rigódalárda feketébe ötozik, elhalkul a csönd. Könyvjutalmat nyert: Maróti János Béla 11.b.* Átveheti a könyvtárban.

Mi a szösz?!

A rajzon egy épület alaprajza található, ahol most volt ajtófestés. A gondnok szeretné ellenőrizni a mesterrek munkáját. Honnan kell elindulnia, hogy minden ajtón pontosan egyszer haladjon át és végül a saját szobájába érjen? Milyen útvonalat javasolsz a gondnoknak? A szobák számozásával jelöld az útvonalat!

Előző feladványunkat *Mészáros Nándor 10. b* osztályos diákunk fejtette meg helyesen. Jutalmát a könyvtárban átveheti.

Bata Erika

IMPRESSZUM

PIÁRFUTÁR

KIADJA

a Dugonics András Piarista Gimnázium.

SZERKESZTŐSÉG

6724 Szeged, Bálint Sándor u. 14.,

T: 62/549-090, E-mail: piarfutar@szepi.hu

Lapengedély száma: 2.2.4/1513/2003.

Szerkesztőségi ülés minden kedden 14.30 órától a gimnázium tanácstermében.

FELELŐS KIADÓ

Szilvássy László Sch. P.

SZERKESZTŐ

Mészáros Ferenc

MUNKATÁRSAK

Garzó Márk, Göré Dániel, Márkus Attila, Mihálffy László, Székely László, Szűcs Péter Pál

KORREKTÚRA

Papp Attila

NYOMDAI ELŐKÉSZÍTÉS

Férc-Szemes Áron

NYOMÁS

Friss Nyomda

Megjelenik havonta, 500 példányban.

Kizárólag belső terjesztésre.

A lap megjelenését a

Dugonics András Alapítvány támogatja.

Számlaszám: 10201006-50043341